

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XVII.

Број 15.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у недељу 15. априла 1907.

Тужбе свештенства

ПРОТИВ

служитеља митрополита београдско-карловачког Вићентија Јовановића.

Д. Р.

(Свршетак.)

Пресвјетла цесарска Комисија — —

Ми ниже подписати свјашченици протопопијата карловачкаго, предлажемо вам Господари милостивјејши, понизјејше наше тужбе и превелике невоље, кое нам сотвориша служители преосвјашчењејшаго Госи. Митрополита и Архиепископа, а наипаче генерал викар Павел Ненадович.

1. В Карловцу 1734. на 28. Јануара призвал всјех нас свјашченике генерал ексарх, приказавши нам неке новине от 12 пунктов, обаче недаде нам да читамо, но слишасмо само из јего уста што читал, между коим пунктовом и то бјаше, што видимо или чуемо, да кии человек има, да истражимо и у резиденцију огласимо, а точију того ради би вси христиани на нас толико мерзили, да не би хотјели во исповједи свое грјехи нам сказивати.

Сија нечувена правила в католическој церкви, и нашеј служби непристајашчаја,

нехотјесмо воспријати, и тогда нас десеторо свјашченика карловачких отлучи от парохие, после того друге отлучил, и метнул у најгорше темнице, гдје нас 40 дана держа, и приход от наших церквах чрез 5 мјесјаи недаде нам.

2. От нових свјашчеников премного за сингелију узимају, јер прежде давасмо точију 2 или највише 3 дуката, а сада по 15, 20 и 24 дуката узимају.

Свјашченик Јелисеј карловачки даде за сингелију 20 дук., а што протосингел јему допустил в церкви читати, зато даде јему 1 мараму и 1 дукат, а за свјашченика 1 мараму и 3 фр.

Поп Павел карловачки, даде за сингелију архидиакону 20 дуката, и за то до днешњаго дне 50 фр. должен јест.

3. Прежде того, ние бил обичај да свјашченици измјењују сингелие, али сада старе сингелие непошчују, но дају нове, за кое такожде по 15, 20 дуката узимају.

4. Највјашча зла поднесу свјашченици, когда буду истерани из једне парохие, гдје дом свој, поља, винограде и остала имају, у другу парохију, в коеј сиромах свјашченик нишча неима, и то несотворитеја ради церковне потребности, но ради

ненаситимаго желанија новаца, јер кому другу парохију осигурају, дају нову сингелију, и оному кого на то мјесто поставе, такожде дају нову сингелију, и от обе стране узимају или силом отимају новаца, чрез кои узрок многи у највјашчше сиромаштво припадоша, а други за дуго в темницах страшних сједоша, а њеки и живот скончаша. Такови указ имадоша 6 свјашченика карловачки, да за 14 дана приправесја домове и веја имјенија недвижима оставити, и на различна мјеста у Сервију отити.

5. Паки тежко је свјашчеником ашче кои ексарх или протопопа на пут појде, тогда водит собоју јединого попа на мјесто писара, и после нареди га да му јела готовит и постељу простре, и ципеле чисти и друга нам срамотна дјела чини.

6. Когда пошлу вино, јечам или друго что, дају свјашченика заедно поити и несмотрају, может ли или неможет ли, но кажу точију ваља да идеш, јешче же когда в церкви совершимо молитву, паки натерају нас и други пут в резиденци да чистимо и несмотрају на наше домовне послове.

7. Ашче свјашченик в своем домовнем дјелу обрјетаецја, и зову јего в резиденцију да пишет, и когда напишет, принуждају га паки и писмо да носи, куд се пише, ашче ли не хотје, постави га у темницу.

8. Попове вдовце силоју понуждају в монастыр поити, и недоушчају да најпре учини потребно уреждение с домом и дјецом.

9. Поп Павел приде протосингелу за примити благослов за церкву службу, а он по увјешчанију своего диака, поче реченаго попа псовати безаконо, и после постави јего в темницу, и по пол сахата испусти, и тако извршивал онај црковну не без велике жалости.

10. На вејаки народни сабор кои ради обшчаго добра учинитеја, избирају депутирте по ниховој воли, а не по нашој, такожде и непредложе что ми хошчемо но что они хошчу, и ишчу от нас новаца, да они собрани свое добро содержание имјети могу.

Поп из Каменице даде генерал ексарху за сингелију 20 дук. и писару 1 фр.

Поп Креста из Каменице имаде сингелију от бачкаго владике покојнаго Христофора, а нише даде генерал ексарху за нову 12 дуката и писару 1 фр. а протопопа прима по сваку годину по 1 дукат.

Поп Петар из Каменице имаде писмо от митрополита Викентиа Поповича, кое генерал ексарху не по воли сушчее, даде му нову сингелију и узе за њу 8 дуката и писару 1 фр.

Поп лединачки даде за сингелију генерал ексарху 14 дуката и писару 1 фр., а протопоп прими сваке године дукат, то чини за 4 године 4 дуката, и от мене не узимају како от осталих свјашчеников по 6 фр. на годину но по 12 фр.

Ексарху даем сваке године 1 фр. 8 кр. и кромје того часто пута заповједају да книге носим что више терпити невозмогу.

Поп Арсени из Бешке даде в лето 1735. генерал викару за сингелију 10 дуката, и до днес јешче не примил сингелију, а пропаде у толикое сиромаштво, да нема ни папуча.

Поп Цвеја нерадински пришедши с другим свјашчеником у бербу на монастыр Гргетек и киша љута бјаше, да никто могаше винограде брати, тамо приде и генерал ексарх и архимандрит Атанасие, и како мене опазил, таки рече, да ме баце у стражњу темницу пред свим људма, и тако ме держал 13 дни у оној гадној темници, гдје на врати змије висаше и после ме испусти и њеколико дана по тому приде у Нерадин, тогда вопросих јего 2 и 3 пута, и трећи пут мње отговори, зашто имје совјет са свјашчеником карловачким.

Нешко Јоановић поп нерадински имаде сингелију от покојнаго митрополита Викентиа Поповича, и во времја турске немирице изгубил между осталими имјенијама, и нову сингелију доби за 14 дуката и 1 фр.

Поп Димитрији нерадински немогушчи от сиромаштва до Београда поћи на школу, коего тераше протопоп иришки, горорећи три пута: дај 5 ока бјелога вина, и нећеш поћи, али најпосје подај 4 оке, он же не даде, тогда изтјералга и стаде у Београду 3 мца, где за своју храну и сада јешче 8 фр. дужан јест.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Поп Стојко шелевренски имаде њеку стару сродницу в Бешки сједјашче, и кога болесна бјаше, пријал њу к себје, а њеко-лико дана потом преставиласе и њено оста-вление бјаше 12 дуката, а њеки досише протопопу карловачкому и двору, после того заповједал протопоп да приде к нему, и кога приде отведе га и после затво-ришега у темницу, и после 14 дана пу-стишега, и неколико дана потом приде у монастир Гергетек и тамо ексарх Софро-ние јего затвори и держага бољесна 3 не-деље у темници и заповједа јему да пи-шет свој жени, да се што год имат, до-несе, и тако жена доведе једнога вола, једну кобилу и ждребце, и ексарх узе све, а ноћом изведе попа из темнице и ноћом послага с једним момком у Београд, откуд не скоро изиде, и даде Синесију по 1 ду-кат и архидиаку, и архимандриту 1 дукат и 1 фр., и кога приде дома, паки ексарх Софроние гергетечки узе јего брата у арешч и прими от јего 12 дуката и 2 фр.

Поп Илија марадички даде генералу ексарху за сингелију 14 дуката и прото-попи 1 дукат.

Давид поп чортановачки даде за синге-лију генерал ексарху 20 дуката и у сан-дук 1 дукат, диакону Симеону 1 фор. 30 кр., епископу 1 дукат, диакону епископа 1 фр., протосингелу 2 фр. протопопу дае сваке године 4 мерава јечма.

Најпосље 1735. око сјенокоше приде нам писмо от протосингела Софронија на генерал ексарха у Београд, кое примисмо у полуношчи и написато бјаше, карло-вачки попови, како сие писмо примите, да имате без задржанија до 8 сати што скор-јејше у Београд отнети, иначе творећи свјашченства и парохие лишени будете, а понеже тогда коња немадосмо дома, не-могосмо ноћом поћи, нерано пред зором наћосмо друге коње и кола и тако сти-госмо с писмом у 10 сати, и дадох писмо генерал ексарху, и он паки посла ме абие с колма товарним у Карловац, где стигох посље подне истога дне, и јешче никто хотјел в резиденци истоварити, но ја сам понужден би с великим погублением моего здравија све уносити, а у четири

сата потом мње сиромаху и кон полиса, коју несрећу никогда заборавити не буду.

Сие тужбе предате јесу от средње части протопопијата карловачкаго, а остали да имаду отговарати се попови, кое нима забранио тужбе предати.

Пресвјетло цесарска Комисија — —

В највишој нужди мње помошч дати да не противитесја за бога безсмертнаго мољу и прошу.

Служио сам ниже подписати в митро-политскому двору 4 године, и наипаче ге-нерал ексарху, и бившему мње в оној служби наговорише: узећеш жену и ми хошчемо тебје за твој труд запонити, на кое објешчание јесам учинио и милостију божиеју чест редовну получил, али за син-гелију наметнуше мње из двора да платим 24 дуката, и докуд нисам дао, тераше мене от мјеста до мјеста, перво из Кар-ловаца у Черевич, из Черевич у Нештин в коему премјешченију изгубих све што имадох, и видешчи да зло са мною содје-лајут, узајмилсам от торговца новце, кое и сада дужан јесам, и једну част исплатил и дадох генерал викару облигацију на 40 фр. да будем свјашченик у Карловцу, кое новце сада генерал викар оштро ишче, да му дадем, али ја неимаю откуд живити а некто платити.

В овој моеј неволи прошу вашу помошч
Павел Попович
свјашченик карловачки.

Пресветла цесарска комисија — —

Која зла, кое невоље от преосвјашче-њејшаго Митрополита и јего служителив терпјел јесам и ниње терчим објављају.

В љето 1733. привео сам ја ниже име-новати ексарха Стефана у Карловец поч-тенија ради, и кога шним тамо приход, таки предаде мене у темницу где стаја 4 дана и после посла мене у монастир Гер-гетек, и тамо держа мене у темници 3 мци, из монастира Гергетека паки отведен бих в Карловец, и тамо јешче 3 мци остадох в темници. После тога послаше ме у Бјел-град гдје 6 недеља стајох мењајући 3 пута темнице, и свагдар в горшују, в коих ме архидиакон походил, говорећи да дадем 20 дуката, па да ме пусте; втори крат рече

15 дуката а трећи крат рече дај бар 10 дуката и пустићемо тебе.

На кое јего речи ја свагдар отговорил, како истина јест, да неимају. Мало после того паки приде архидиакоп и отведе мене босонога у Карловец, гдје Г. Архиепископ незнам зашто, мене от свјашченства дегредирал и ради самога смјеха браду, главу и мустаће дал обријати. Сего ради ваша милосердија и правицу сирмаху, кои сам био 33 љета свјашчеником прошу.

Поп баношчарски
Јоан Милутинович

Пресвјетла цесарска комисија — —

Тужба и превелике мое невоље кое једва возмогах потерпети, објављаем вам: в 1733. Маја 21. приде преосв. Г. Архиепископ у Ириг да Софронија Јоановича тамо ексархом постави, али варошани иришки вси јединогласно викаху: нећемо ексархат у нас допустити. Слишавши то Г. Архиепископ отиде, а 6 недеља после того писал генерал ексарха нам свјашчеником иришким, да придемо у Бјелград, на коју заповјест кога придосмо нас петорица у бјелградску резиденцију, и како пристоисја честно поздрависмо, таки отговори нам генерал викар, сви да идете у темницу, и заповједал их четворицу заједно у темницу, а мене самога у другу темницу мрачну и смрадну метнути овако тесно, да где једем тамо и испразнитисја имам, свезан у лавцу а 4. ден једног свјашченика из Ирига Петра доведенана, мње при другој с којим седио сам 12 дана. На 13. дан посла генерал ексарха слугу да мене и мога друга води к нему, и тогда изшедши из оне проклете и горше нежели диуклитиански темница и тако бог покарао, ашче иначе будет вид изгубим да немогах ничто ни видјети и све жуто пред очима јавими се, и тако мене сљенога водил слуга за руке до генерал ексарха и архидиакова, кои мене тако вопросиша, и кто учини конфузију между варошани иришкими да ексархат допустити нехошчут, ја отговорих незнам, ви сами тамо билите, тогда генерал ексарх заповједа сингелу Андреју да узмет палицу и мене простертаго да биет на земли, и како ме доволно

тукоша, паки вопросы кто некте ексарха примити, ја паки рекох незнају, и тако втори и трети крат вопресашча, без милости ме удари сингел, и најносле кога ме доста истукоше, заповједаша слуги да ме опет у ону темницу води, таковим начином избише и овога другога свјашченика, и поднесмо зло в темници чрез 2 мца и 3 недеље лежећи, ради того биенија седећи, немогушчи, после того придосе варошани иришки и молише генерал ексарха да нас пусти из темнице, и тако нас испусти и заповједа јешче 4 мца чекати, и в то времја платиосам за дарове и храну 100 фр., а после того заповједал мње, да кућу своју в Иригу оставим и да идем у поречки протопошијат, и просјашчему мње, да ме остави в своему дому прсбавити, отговори: ашче и св. Никла за тебе молил, неби фајде било, тогда ја в крајној моеј неволи рекох, и да би св. Михаил с голом саблом дошао, не би ме силовао нато. То слишавши генерал ексарх паки в перву темницу мене свезанаго поставити даде, истера мене из своего дома у Иригу, где сам се родио и 17 година церкви и иришкому народу служио, и нареди да будем у Вуковару, где принуђен бих сва изнова купити, и заповједа, да никогда к своему дому без јегова допущченија поидем.

Сие недоста било несреће, но чрез протопопа бјелградскаго узе от нас 5 свјашчеников 12 дуката

Да сија само ради желанија новаца учинена јесу, јавитсе из того:

1. Изтераше нас из Ирига, и метнуше другога пона на мое мјесто, кои реченому генерал вакару даде 32 дуката.

2. Пона Нешка тераше у Јазак, где в 6. мцу умре, а јазачкога пона метнул у Ириг, кои даде 25 дуката.

3. Пона иришкога Георгија тераше у Нерадив, ондешњего метнул у Ириг, и примил 25 дуката.

4. Пона Ивка изтерал из Ирига, и поставил на јего мјесто Аврама, кои даде 25 дукато.

5. От пона Петра да остане у Иригу, узе 21 дукат и паки истера га у Војку.

Паки тогда примил наше десеткове 70 акова вина, и от људи покушио новце наше

парохијалне, такође от наших общчих новаца у готову 22 фр.

1736. Дек. 8.

Остоја Петровић
протесон вуковарски.

Мњење српских радикала о поштењу.

Д. Р.

Какво мњење имају српски радикали — у опште — о поштењу, то нека послужи за доказ следећи примери:

Некадашњи народни — радикални — трибун србијански Коста Таушановић, бивши дуванџија а потоњи министар као управитељ „Београдске задруге“ узео је из тресора задругина 300 комада акција, које нису у течај стављене, те на којима не беше ни потписа вујних фактора нити печата — дакле неважећих —, те је ставивши на њих лажан потпис — лажан се штампил нашао у тресору, од ког је он имао кључ — члана управина Тасе Банковића, и ударивши на њих задругив печат, заложио Августа 1898. 170 комада код српске банке у Загребу, а Јунија 1899. 190 комада код централног завода у Новом Саду, наравно као правоваљане акције, и на њих узео знатну своту.

Због овог је, кад се за то дозвало, осуђен био као прост фалзификатор 1. Маја 1900. *на пет година робије у лакој окову*, а помилован био приликом удаје мајке радикалске Драге за краља Александра.

Како је у то време Таушановић био кумпанијон с карловачким радикалским војводама — као што их кум Крунослав називаше, — др. Мишом Михајловићем и др. Боком Краснојевићем, у заједницу „вардинске пиваре“, у који је „кшефт“ подигнут новац на поменуте фалзификоване акције и уложио, на коју се кумпанију још и данас са уздахом и кад лежу и кад устају сећају; је л чудо, што је „Застава“ због поменуте осуде нападала на београдски суд, што је онако невина Таушановића осудио?

Тим својим браћењем Таушановића, показала је „Застава“ односно Јаков Томић, *какав* широк појам има она о поште-

њу и о непоштењу, т. ј. код њених је присталица и прост фалзификаг и превара, часно и поштено дело.

А такав појам о части и поштењу имају и србијански радикали, који су подigli Таушановићу споменик на калимедзну поред споменика Даничићева, Гавриловића, Јакшића!

А како мисли у том погледу код њених противника?

Она код њих види и назире дефраудацију и тамо, где је нема, што показује њена хајка за ових последњих година на Његову Светост.

Јаков у својој „Застави“ ево већ четир године пише о дефраудацијама Његове Светости, ма да поред свег тога, што је 4¹/₂ године његов саборски одбор са својим ревизором и известиоцима чеопракао по фондовским књигама и рачунима, и не могући напикакву дефраудацију наићи, дочекаше сабор, те кад их самосталци повијаше, признадоше да нису ни на какву дефраудацију наишли, јер оно, што су они извели пред сабор, све да је и истина, **као што није**, не може се назвати дефраудацијом.

Ал то све није сметало генералу радикалском др. Мити Мушичком да јавно у сабору назове Његову Светост дефрантом, у чему му 38 радикалских другова — а међу њима доста и свештеника — дадоше за право, и изгласаше овај срамни и недостојни закључак, да Његова Светост као недостојан сиће са патријарашке столице.

Како ће се на суду понашати због тога свога закључка, видићемо.

Таушановићу због простог фалзификата и преваре дижу радикали споменик, свету на видиву, да гледа стран свет српску бруку; а Његовој Светости, који је око 10000000 кр. дао на народне цели, због недоказане кривице вичу радикали: доле недостојни!

Е, па да не узвикнемо: благо нама с нашим радикалима!

Они величају и славе фалзификаторе и варалице и дижу им споменике, а грде и срамоте оне, који народу чине добра.

Да наведемо за сада само још један

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www пример и ако не такав исти, ал њему доста сличан.

У календару „Раду“ што га издаје друштво радикаско „Рад“, изашла је насловна слика некадашњег радикалног првака и председника радикаског главног одбора *Ђуре Цвејића*, адвоката вршачког.

А знате ли, шта је тај братац као председник српске црквене вршачке општине учинио, и какав је он био председник?

Ако не знате, ево чујте!

За време његовог председништва, сва су три кључа од општинске благајне била у рукама главног благајника Владе Костића, те се с тога могло и догодити, да је депозит односно кауција у своти од 6790 фор. 10 нов., коју је Петар Оморац, као подузимач у смислу лицитаоних услова за зидање школских зграда још Марта 1895. општини уложио, узео председник Цвејић себи, без да је где наведено било да је та свота примњена, и држао их код себе све до Октобра 1896. т. ј. кад је одређена истражна комисија наишла та тај *частан чин*.

А осим овога, под његовом часном и поштеном управом, није цркв. скупштина поднела за 1893. 1894. и 1895. годину рачуне адм. одбору на ревизију; дневници су рачунских грана погрешно и збркано вођени, те рачуни разних фондова нису вођени засебно и нису имали своје засебне дневнике; небројене су исправе у 1894. у своти од 387 фор. 45 нов. без сваке контроле и упуства исплаћене; обрачун с вршачком штедионицом преко које је 1895. општина подигла зајам од 70.000 фор. за зидање школских зграда, кроз дневник до Октобра 1896. није био сprovedен, а уза све то пронашло је истражно поверенство и многе друге неуредности у манипулацији.

И за **ове** заслуге, пронашао је радикални главни одбор, да треба да уђе у „Рад“ као насловна слика, за углед осталим председницима слика *Ђуре Цвејића*.

И наши радикали имају образа и смелости, да замерају чијим рачунима и да траже реда.

Како и сомборски одбор не подноси ево већ три године рачуне црквеној општини на одобрење, а камоли адм. одбору,

тешко да не ће до године у „Раду“ доћи као насловна слика и сомборског председника, а по том редом *шакових* председника, док не дође ред и на најновију перјаницу радикаску Бенина и подобне братија му.

Зар вам и ово није доста!

Д. Р.

Шта је данашња „Застава“ и *коме* она служи; то су увидели већ одавна сви мислеони поштени Срби, а то су увидели и вранци новосадски по крововима.

А ко то није био у стању да провиди и увиди, [— мудре рачунџије, а особито трамвајци и автономни коректори и њима подобна братија, увидели су то одавна и сами, ал' заборављајући на ону Змајеву, и ако се издају за његове поштоваоце: „Тешка је то клетва народ свој издати, која и на невину децу пада“, за љубав тренутне славе и јадне новчане награде, бацише образ под ноге, те вуку момачки јаковљева кола, која одводе народ у гудуру —], тима је отворио очи „Budapesti Hirlap“, у ком се отворено рече, како су се Срби на „благовештенском збору — јаковљевом збору — одrekli традиционалне политике своје, коју су водили од сеобе Чарнојевића до садашњих дана, одrekli се својих народносних тежња — и en masse се претопили у Кошутову странку.

И ако узбуди и после овога — а особито од српске интелигенције — *коме* не буде ни ово доста, да увиди куд је Јаков забасао, и како игра дволичну улогу; тај не треба да се назове Србином.

И ми смо, а и сви су увиђавни Срби за слогу Србаља и Мађара, ал овамо се с једне стране правити Србином и живети од Милетићева имена, и издавати се за прудујиоца Милетићевих начела, и све не-радикале опрњивати као противнике Милетићевих начела, а с друге стране шуровати и с „новим“ 100 хелерским Мађарима и напуштати светиње српске, за љубав своје уображености и себичних интереса (у будућности); то је проста издаја, коју ће у своје време, ако не данас жи-

вући радикали на челу с радикалским историчарима Недељковићем, професором на карловачкој гимназији и најновијим историчаром др. Ивићем, потоњи историчари знати достојно осудити и играча и помагаче исте недостојне работe.

Дванаести је час, ко има образа и коме није Српство пушта фраза, натраг од започетог опасног пута!

Ово, Србима, а сад да проговоримо и Мађарима коју.

Мађарски политичари — данашњег курса — држе, да су радикали за време борбе њихове с Бечом, једини од осталих српских странака држали с њима и потпомагали их.

А што тако држе, и што то мисле, то радикали имају захвалити својим новосадским пријатељима, а у првом реду жупану Бали и Јожики Мајеру, који су новосадском посланику грофу Телекију напунили уши о томе, како су радикали од увек били велики хазафишази, а особито за време борбе Мађара с Бечом.

Ну, да то не стоји, и да су они тек кад је дошла данашња влада почели да се размећу са својим хазафишагом, ево доказа.

Познато је, да је мађарска опозиција захтевала своју — мађарску — војску.

У 185. бр. „Заставе“ за 1903. изишао је чланак под насловом „Мађарска војска“, ког у целини наводимо.

„Данас се много говори о „мађарској војсци“, на је вредно да разгледамо, шта би то имало значити: „мађарска војска“?

Мађарска опозиција захтева: да сва војска у Угарској има мађарску команду, да носи заставу мађарске народности, да официри могу бити само угарски држављани и да се сва војска мора закључити на угарски устав. Таку војску захтева мађарска опозиција за Угарску и таку војску „мађарском војском“ назива.

Но то би могло бити само онда, кад би у Угарској, — као што Томашић на угарском сабору најпре рече, а после порече, — свих 20 милијона угарских држављања припадали мађарској народности. Пошто их пак ни половина не припада мађарској народности, то би се таква мађарска војска, као што је мађарска опозиција захтева, противила осећајима свих осталих народности у земљи.

А на чему оснива мађарска опозиција свој захтев на уведење мађарске војске?

Оснива на једној фикцији, т. ј. на једној престој шовинистичкој заблуди. Мађарска опозиција исповеда наиме ту лажну науку: „да у Угарској постоји само један политички народ, зато и војска угарска мора бити мађарска војска“.

Та је пак наука посве лажна, као што је лажан и појам политичког народа у опште, јер политичког народа нити је кад било у свету, нити га данас има. Људи који су до сад живели и живе и данас у свету, припадали су разним државама, разним верама и разним језицима. Држава, вера и језик, то су разни појмови. По држави у којој живимо, спадамо у ред држављана, по вери коју исповедамо, спадамо у припаднике једне извесне цркве, а по језику, култури и литератури спадамо у један народ. Држава своје грађане само онда правим именом назива, кад их држављанима зове; а кад их политичким народом зове, онда тера просто шовинизам, јер хоће еплом једне фикције да од различитих народа направити један политички народ.

Ту фикцију подржавају особито Мађари и Хрвати; они су створили тај лажан појам политичког народа, те би хтели, да под том илузорном фирмом све остале народе, који имају свој сопствени језик, своју сопствену културу и литературу, — направе Мађарима и Хрватима. Та лажна теорија о политичком народу доводи наравно и лажне последице. Тако држе Мађари, да су и Хрвати политички Мађари и да се мађарска војска и у Хрватској и Славонији завести има, јер и они спадају под мађарску круну св. Стевана; а Хрвати опет држе, да су и Срби у Троједници политички Хрвати јер спадају под круну Звонимира!

Све су то шовинистичке шепртљарије. Ко нема здравог и природног основа, тај измишља нездраве и неприродне теорије. Пољаци немају своје државе, ал постоји пољски народ, јер постоји пољски језик, пољска литература и култура. И Срби припадају под разне државе и разне цркве, али су један народ, јер имају један језик, једну литературу и једну културу. Јединство народа није никако везано о јединство државе и цркве.

Из овога се види, да је посве ништава теорија политичког народа, а кад је та теорија ништава, онда пада свака оправданост мађарске војске, која се на тој теорији оснива.“

Изволте сада господо мађарска и из овог пресудити, какви беху наши радикали хазафишази за време борбе између Вас и Беча и какво мњење имађаху о мађарској војсци и о политичном народу мађарском.

Како је сумња да „Застава“ не пише овако ни о србијанским радикалима дабе, није чудо, што су зли језици у оно доба кад је овај чланак изишао у „Застави“, зуцкали, да је написан по нарудбини бечкој.

А што се данас престављају да друкчије мисле, то је проста лаж, измишљена да Вас наведу на танак лед, да збаците патријарха, јер његовим збацивањем, они се надају за себе великој добити.

Ту лежи зец и њиховом улагивању Мађарима и издавању Српског поноса.

Ако Вам је стало до истине, Ви морате имати друге људе за саветнике, а не распоа Николаја Марковића и Јожику Мајера.

За сада наводимо овај пример, а идућом приликом још ћемо Вам навести који сличан пример.

А сад да пређемо опет Србима.

Јакову и његовој „Застави“ 1903. беше „посве ништава теорија политичног — мађарског — народа, а кад је она ништава, онда пада свака оправданост мађарске војске, која се на тој теорији оснива“, а данас, да би себе представио Мађарима као хазифашаг-а, а оцрнио др. Полита, који је на угарском сабору одржао значајан говор у погледу Апоњијева школска предлога, у ком је и сâм подвргао критици теорију „политичног народа“, у чланку „Срамоти свој народ“, писан тобоже у Будимпешти (79. бр. „Заставе“ Abend-блата), рече и ово: „— Др. Полит је на угарском сабору само на подсмеј нашем народу (др. Мита Мушицки, који не смеде у генералној дебати отворити уста у одбрану српских школа, и то с тога да га само сабор не изда хрватским судовима због познатог предлога, он је на понос и дику сабора и његових бирача — шајкаша!); по ходницима трчка за министрима и хвата их и курише им, а у „Бранику“ се гради страшан, што у уг. сабору каже, то изврнуто доноси у „Бранику“; признајем да га нико не узима озбиљно, али има ту и другог, што једва иде на рачун онога, што се подетио. То је његово заузимање за патријарха Георгија, јер он у томе прелази сваку меру и обрукао се као нико. Тако је напослетку и прошао. Он је ишао тако далеко, да је говорио једном посла-

нику, који стоји близу владе, како би патријарх Георгије био вољан да даде пола милиона круна за тајни диспозициони фонд владине странке, па да та ствар легне и да се заглади. Ово је изазвало велику буру (где и како да о томе ништа не спомињу мађарске новине!) и то је врло много шкодило патријарху Георгију“. (Наравно, ово му је шкодило, а денунцијације шиљане из Н. Сада, те су му помогле и одржале га до сада!).

О даљем и лудом и пустом и не лажљивом, него паралажљивом писању у истом чланку, није се вредно ни обзирати.

Па како земунски „Народни гласник“, не би био прапорац „Заставин“, а да и он не шантуца за њом, то је и он по добијеном рачуна из Будимпеште ударио на Полита и на његов рад у уг. сабору, те савим озбиљно избаци ову мудру изреку: „Шта је Полит досад за Српство израдио? (наравно није оно, што је двојство „народно гласничко“, које је изнашло да су наши и германски интереси у Хрватској и Славонији истоветни, и да нама од њих не прети никаква опасност); он је само у својој лудости велики; он досађује од 1870. на уг. сабору својим беседама; нова српска генерација смеје се кад се Полит у јавности појави“.

И помешавши уз то и мало денунцијације — онако по радикалски — како је Полит у „Народу“ ровио иза кулиса против народне ствари“, издаде „мудрог“ писца разум, те се уједе за језик, рекавши истину, која Полита уздиже, а наиме: „Кажу људи, да је Коломан Тиса одануо, када је Полита са парламентарне арене нестало“. (Наравно, не што му је био опасан противник, него што је био у својој лудости велик!)

И мудри писац уједе се за језик и овом тврдњом, која данашње радикале показује у својој наготи и несрпској политици, рекавши: „Српство се данас у Угарској не може више бранити интелектуалцима и размешањем, него реалношћом политиком, не претњама као у доба Тот Вилмоша, Сапарија, Паулера и Трефора, него придружењем уз Мађаре, који у нама траже савезнике а не гледају непријатеље“. (Курсив је пишчев).

Е, хвала Вам мудри незнани нишче, што признадoste радикалску политику, која се састоји у томе, да је узалуд свака борба против шовинистичких мађарских тежњи, нити се треба њима одунирати, него се треба придружити Мађарима, и за сваку ђушку, рећи им хвала!

Ето шта је радикална политика! Не знамо, каква би морала бити опортунистичко-сервилна!

А што **дотле** дотерасмо, узрок је томе то, што је Јаков увртио у своју мудру главу, да он мора срушити патријарха, па да то постигне жртвоваће — кад би до њега стајало — све и сва, па и оно што је Србину светиња: језик, веру и народност.

И поред **оваког** писања, има код нас заслепљене и покварене интелигенције, која верује и оваковим паралажама, а не може да увиди, какво име и она заслужује, кад и у њих може веровати!

Само часно и поштено!

Д. Р.

Наши радикали и ако знају да треба да раде часно и поштено и спрема својих противника; за то ипак тако не раде, што су доказали до сада толико и толико пути.

Њима није ништа свето, и они се не жацају ни од каквих срестава, кад треба да шкоде своје противнику и да га направе безбедним.

Њима подноси образ да се користе и оним „случајем“ што помрчина поједе, а што иде на штету њиховог противника, а њима у корист, како би се само примила лаж за истину њиховог мудрог првака, а тако исто да сирмака подмите, да им изда званичну тајну, а да и не говоримо за сада о другим сличним „лепим“ стварима.

Ал пошто има Бога, то ће и та и друга њихова часна и поштена дела изићи на видело, те ће се видети какав имају они појам о части и поносу.

Ево сад су опет код једног дела, код ког не раде часно и поштено.

На денунцијацију једног сеоског радикалног великана, који је једном због сво-

га понашања већ јео јелде личке, те помоћу добрих људи и братовљевом претворношћу и привидног напуштања свога начела, у чему је показао мајсторшаг, дошао на сремску јањетину, објавила је „Застава“ и то неверно један приватан разговор карловачког кр. котарског судца г. Димитрија Коњевића.

И на основу томе, „Застава“ већ не зна, шта и како да наружи истог судца, а уз њу и прапорац њен „Народни гласник“, који сумњајући и сам у истиност „Заставине“ тврдје — да ако је ова вест истинита —, имаде образа, да г. судца назове „интересантним рептилом Куеновштине“, и да учини мудар предлог — достојан земунског двојства —, да се истрага и суђење у патријарховој ствари повери не Србину судцу, него Хрвату.

И двојство „народно-гласничко“ имаде, образа да коме пребацује куеновштину!

А ко је оно каскао за г. Косовцем, док му није израдио адвокацију? Ко је оно облетао око некојног Добошевића и с њиме депаркивао и у Карловце, да се за љубав његова штићеника исправи записник саборски?

Онда су им добри били кујеновци, а данас бацају на њих анатему!

Наравно, данас је то лако, а образ и поштеље, ко се на то данас обзире!

„Застави“ мало беше, што је ударила у критику и приватног живота судчева — наравно са својим сосом —, него ево удари и у денунцисање.

Или зар није то денунцисање, кад њен тобожњи „средњак“, који „долази по положају и нужди (!) у кругове калуђерске“, у 76. морген-блата рече: „да је судца Д. Коњевић правни саветник патријархов био, који му је саветовао да покрене калуђере на тужбу против саборског одбора, који ће морати бити осуђени“.

За тим хтеде чова тобоже опрати г. судца од разних му добацавања и пребацавања, попут оне оног малишана „наше жене крале жито“, изнађе и прави узрок тобожњој оној изјави судчевој, а то је: „како је он неизмерно амбициозан човек и хоће да прави „каријеру“ пошто

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

по то. У том је правцу — „рече, он не-сравњено одлучан и безобзиран и не познаје ни кумство ни пријатељство. Он нема никаквог политичног уверења. Он служи свакој влади“.

Рекавши за тим, како је — по његовој морској комбинацији — г. судца по свом васпитању у кујеновштину (ову реч радикали по паду Куена врло често употребљују, и ако све војводе сремске постадоше адвокатима његовом милошћу, пошто прво дадоше, али не одржаше реч, да ће бити лојални) дошао до уверења, да се нападањем и срамотењем радикала може понајпре препоручити земаљској влади (!!), да је и то једини мотив његовом најновијем раду“.

Признавши, да је по мњењу правника, г. судца имао право по кривичном закону, да онако поступа, ал да се у пракси онако не поступа.

Г. писац заборавља, да има разлике и у увреди части, јер друго је н. пр. рећи неком какву невину реч, коју закон сматра за увреду, а друго је обединити јавно у сабору српског патријарха да је дефраудант.

У осталом, где постоји закон, ту пракса губи важност.

Да оптужени радикали нису и на делу онакви јунаци, као на речи, види се и из тога, што се они жацају суда, а г. судца Коњевића с тога, што сам писац „Заставин“ рече „да је он одлучан и безобзиран и не познаје ни кумства ни пријатељства“, те с тога и потиче она недостојна хајка против њега.

Та радикали наши у место да се радују, што ће доћи пред *таког* судца, који се ни нашта друго не обзире, него на закон; они га се боје, и траже Хрвата судца да се под њиме донесе пресуда на тужбу Његове Светости.

Е, па лепо. Нека и то дође у радњу радикалски међу остала њихова славна и мудра дела.

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 27. марта (9. априла) 1907. године под председништвом Његовог Високопреосвештенства господина епископа Лукијана Богдановића.

Узет је на знање извештај, да су чланови у ову седницу по 2. турнусу позвани и да су неки чланови свој изостанак из ове седнице извинили, а на место њихово други чланови позвани. — Оверовљен је записник прошле седнице. — Услед отписа вис. министарства богочасти и јавне наставе, да свештеничким удовицама неможе више давати државне припомоћи, пошто на цели прав. пркве одређена припомоћ не служи на потпомагање свештеничких удовица, поново ће се умолити исто министарство уз поднесак свих овопредметних молбеница, да као и до сада, тако и од сада и свешт. удовицама даде државну припомоћ. — Узет је на знање отпис истога министарства, којим наређује, да се журни и материјалном одговорношћу скопчани списи са оловком несобичне боје имају обележавати. — Узет је на знање отпис истога министарства, којим тумачи неке одредбе поштанске тарифе у ствари пошиљака, које су просте од поштарине. — Узет је на знање през. одговор истоме министарству, колико има самосталних парохија у овој епархији. — Узет је на знање отпис истога министарства, којим подељује државну припомоћ ј. Емилу Чупићу и ј. Панти Хорвату и публиковање оног дела отписа, којим јеромонаху Фирмилијану Крезичу није вољно поделити државне припомоћи. — Узето је на знање през. публиковање отписа истога министарства, којима је у течај ставило конгруу за 1907. годину ј. Петру Весину, ј. Стевану Ђурђевићу и ј. Јовану Б. Милићу. — Узет је на знање отпис Његове Светости, којим извештава, да је св. архијерејски Синод статут срп. прав. монашкога удружења у митрополији карловачкој одобрио и да је исти у живот ступио. — Узето је на знање през. уручење Милану Пандуровићу допуне „тужби“ против ове конзисторије у ствари избора и потврде пароха и окр. протопрезвитера мохачког. — Изразиће се благодарност ове конзисторије буковинској и далматинско истријској конзисторији на послатом Шематизму за 1907. — Узето је на знање през. публиковање одлука саборског одбора у предмету стављања у течај дотације односно

припомоћи из јерархијског фонда: јеромонаху Сергију Јанковићу, као новопостављеном прпр. капелану у Мохачу, јеромонаху Неофиту Сабашу, адм. батосечко дољнонанске парохије, Јовану Бешлићу окруж. протопрезвитеру-пароку мохачком, јереју Златоју Поповићу адм. у Бати и јеромонаху Викентију Себишановићу адм. парохије у Чипу. — Узето је на знање през. публиковање одлуке истога одбора у погледу стављања у течај мировине удовици покојног јереја Светозара Бољарића адм. батосечко-дољнонанске парохије. — Узето је на знање през. публиковање одлуке истога одбора, којом није подарио припомоћ из народних фондова свештеничкој удови Јулијани Мандровић у Панчеву. — Узето је на знање уручење молб. прилога ј. Стевану Стратимировићу у Сомбору, Јовану Бешлићу протопрезвитеру у Мохачу и Ненаду Барачком у Иванди. — Узето је на знање, да је през. издана сведоштва јереју Александру Плештићу пароку у Бочару о службовању његовом у овој епархији. — Упућено је парох. звање у Пешти, да публикује допис архид. конзисторије, којим ова јавља, да је свешт. удова Љубица Ђорђевић од земаљске владе у Загребу добила припомоћ од 70 круна. — Узет је на знање през. одговор краљ. угарском статистичком звању у погледу начина скупљања статистичких података од подручних парохијских звања и уједно ће се обавестити исто звање, да је употреба „црквено славенски језик“ за означавање богослужбеног језика коректна. — На упит ј. Емила Чупића решено је, да је при погребу, кога дозволом надлежнога свештеника други свештеник обавља, за увод истога случаја надлежни свештеник одговоран, али рубрику за „својеручни потпис свештеника“ мора дотични свештеник испунити, који је погреб обавио. — Услед извештаја Павла Туријака и др. из Ст. Београда, да нису вољни послати предујам за истражно поверенство ради извиђаја тужбе против администратора там. парохије, упућен је окр. протопрезвитер будимски, да исту тужбу на лицу места приликом овогодишње протопрезвитерске визитације испита. — Потврђен је избор јереја Златоја Поповића за пароха у Бати. — Узето је на знање циркуларно обнародовање пресуде у ствари лишења свештеничког чина јеромонаха Николе Марковића. — Узет је на знање извештај окр. протопрезвитера мохачког о смрти јереја Милоша Милића пароха Пелмоношторског

и том приликом у погледу администрације исте парохије учињено расположење и да је о смрти истога јереја саборски одбор извештен са молбом, да мировину његовој удовици у течај стави, а ради сталнога попуњавања парохијског места овог расписаће се стечај с роком од 6 недеља. — Узет је на знање извештај окр. протопрезвитерског звања мохачког, да се избор пароха батосечко дољнонанске парохије није могао одржати, због тога, што су сви компетенти своје молбенице повукли, те се у погледу администрације те парохије и на даље оставља садашње стање. — Узет је на повољно знање извештај окр. протопрезвитерског звања мохачког, да је спор између А. Дворнића из Бана и тамошњег пароха мирним путем решен. — Поводом молбе цркв. општине срп. гарчинске као филијале шумберачке парохије, издаће се сходна наредба у погледу држања богослужења у филијалима. — Измењен је досадашњи начин контроле у погледу вршења дужности проповедничке, по коме се изговорене проповеди у препису морале конзисторији овој подносити, тако, да ће свештенство у будуће имати, да води дневник о изговореним проповедима, који ће концем сваке године у препису конзисторији овој имати на увид да подноси. — Није удовољено молби црквене општине у Литоби, да јој се одреди администратор парохије, који ће у месту становати — због недостатка у свештеним лицима. — Узето је на знање, да је јеромонах Гаврило Зарић у звање парохије шиклушке уведен и да је о томе саборски одбор извештен ради стављања у течај припомоћи из нар. црквених фондова. — Узето је на знање публиковање пресуде МЦСавета у бракоразводној парници Миливоја Крестића из Шумберка и Марије рођ. Малешевић из Мохача и да је пресуда та у матици венчаних на уобичајени начин уведена. — Узето је на знање да је през. објашњено садашњем админ. батосечко-дољнонанске парохије, да администрација сигетварске парохије братству манастира Грабовца припада. — Узето је на знање, да је молба тешко оболелог протојереја Корнела Чупића пароха сентандрејског ради припомоћи из народних фондова за лечење саборском одбору са топлим препоруком поднесена. — Узет је на знање извештај јеромонаха Доситеја Курјакова духовника у вацкој казони о бројном стању кажењеника православних и о раду његовом у

1906. г. и уједно је јеромонах Данило Бабић духовник у Илавској казниони упућен, да свој извештај што пре овамо поднесе и исти у будуће без нарочитог позива за сваку годину почетком идуче године подносити има. — Одбијен је јеромонах Лукијан Михајловић са молбом својом, да се реши дужности унашања годишњег приноса у благајну манастира Грабовца. — Узето је на знање, да су суперверифицирани матични изводи дарђанске парохије у ствари исправка неких матичних уписа министарству богочасти и јавне наставе поднесени. — Извештен јереј Урош Мађаревић, да се из незаконитог брака са страном особом рођено дете не може узаконити услед склопљенога брака са другом особом, тек само адоптирати. — Извештен је исти јереј, да се ради исправка матице има на министарство богочасти и јавне наставе обратити. — Узети су на знање извештаји, да у парохијама у Чобанцу, Чипу, Дарди, Кишфалуби, Сент-Андреји и Срп. Титошу приликом прошлогодишње протопрезвитерске визитације није било никаквих мана и недостатака а ј. Емил Чупић као администратор срп. кованске парохије упутиће се, на отклоњење том приликом опажених мана и недостатака. — Узет је на знање извештај парохијских звања у Борјаду и Ст. Београду, да су приликом прошлогодишње прпр. визитације нађене мане отклонили. — Узет је на знање извештај јеромонаха Доситеја Поповића адм. балашађарматске парохије, да су лупежи ноћу између 2 и 3. марта ове године тамошњу парохијску цркву похарали, и да су исти лупежи ухваћени и да су све ствари осим три кандила нађене. — Узето је на знање, да је през. поднесена саборском одбору молба удовице Васе Мастановића ради дочења припомоћи из нар. фондова. — Узет ја на знање през. одговор Дру Диодору Черновићу, да се ради исправка матичног уписа крштења његовога детета има обратити високом министарству богочасти и јавне наставе. — Узето је на знање, да је на молбу „Привредника“ овоме послан најновији исказ подручног парохијског свештенства. — Разрешен је брак Димитрија Анђелића из Болмана са супругом му Маријом рођ. Блажева из Сантова, и брак Максима Георгија Броша са супругом му Катарином рођ. Федор. — Узети су на знање извештаји о свештеничким исповестима и зборовима у 1906. години; писмене радње издаће се

по зборовима изабраним оцењивачима на оцену; упутиће се свештенство, да има на ове зборовне чиновно долазити; да се због краткоће времена, које је до сада за зборисање остало у будуће само призивање св. Духа мора држати, и по томе св. исповест обављати; да они, који се о збору нису исповедили због одсуства имају без икаквог изговора протопрезвитеру сведоџбу поднети о томе, да се у тој години исповедили; препоручиће се административном одбору предлог мохачког збора, да општине имају свештеницима за зборовне слободан подвоз односно одштету за исти давати. За овогодишњи збор прописана је за израду следећа тема: „Какве проповеди би требало наше свештенство да проповеда, да му проповоди од потребног утецаја буду“.

ЛИСТАК.

Вести.

Његова Светост у Будимпешти. 10. о. м. отишла је Његова Светост у Будимпешту, од куда се јуче у потпуном здрављу повратно у своју резиденцију.

Овај пут Његове Светости мађарске новине, а по њима и „Застава“ и прапорац њен „Народни Гласник“ свакојако коментаришу, и то наравно погрешно, држећ се послевике „не говори баба како је снрла, нег како је по њу боље“.

Недостојна трговина. Од несретна предлога др. Мите Мушицкова — Јаковљева — и његова усвајања, изродила се недостојна политична трговина наших радикала с мађарским шовинистама.

Да види наш поштени и непокварени свет, какви су наши радикали и какву дволичну улогу играју, представљајући се у „Застави“ као највећи Срби, а пред Мађарима као највећи хазафисази, навешћемо овде рад конференције независне странке — Кошутове, на којој је претресано питање о закључцима туцинданског сабора и о патријарховом питању.

О истој мађарске новине доноси овај извештај: „Независна и 48 ашка странка држала је 11. (24) о. м. по подне у 5 сах. седишту под председништвом Фр. Кошута, а по том грофа Теод. Баћанија. У седишти тој су од осталих били присутни и Ант. Гинтнер, министар правосуђа, Јосиф Стерењ, Бела Мезеши и Ладислав Мешко, државни тајници. Перо је водио Берталаш Немеш.

Ствар патријарха Браковића.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

WWW.UNILIB.RS

Ерне Ковач упозорuje конференцију, да су одлуке у Карловцима недавно одржаног сабора поднете влади на одобрење. У супрот томе што су те конгресне одлуке донесене у смислу уредаба законом гарантоване срп. цркв. аутономије, ипак такви гласови круже, као да мађарска влада намерава тим одлукама ускратити потврду. Ономиње конференцију, да су те саб. одлуке строго(!) у оквиру аутономије донесене, те ни уком погледу не стоје у опрци са мађ. државним интересима. Једна главна тачка у програму народне владе јесте поштовање аутономије. Зато жели, да се по сабору донесене одлуке по влади одобре. Ово је у толико потребније, што је како је познато већину сабора чинила мађарска пријатељица радикална, која је и на народном збору, одржаном недавно у Н. Саду у питању поравнања с Аустријом држала уз независну странку, те је одавна прекинула с политиком, која се код срп. либерала још и данас одржава, да се народносна политика може само под окриљем Австрије одржати.*

Шома Вишонтај као бивши новсадеки посланик тврди, да су српски радикали свагда уз независну странку ратовали. Јако се варају они, који држе да су иза леђа Политових сви Срби. Српски су се либерали пред срп. народом сасвим отрцали, које потврђује та околност да су на сабору били радикали у већини и да су срп. нар. цркв. фондови и закладе дошле под радикалску управу. Ови су своју политику оснивали увек на становишту мађарске народности (т. ј. добре хазафије). Странка ова не сме олако узети ту са народносног гледишта скупоцену драгоцену т. Зато моли Фр. Кошута, који је и досада својом мудрошћу и великом политичком обзирношћу знао у народу српском потпомагати патриотску (haza fias) слогу, да и у будуће својом познатом енергијом сачува досад постигнуте успехе, те нека свој утицај у томе правцу уложи и сада када поједина препорна питања срп. нар. цркв. сабора у претрес дођу.

Гроф Теодор Ваћањи наглашава, да је председник независне странке, Фр. Кошут, отпочео ту патриотску политику, којој је сврха, подуширати споразум са југословенима, и овој се политици Фрање Кошута могу већ сада многи благодетни успеси приписати. Даље упућује на то, да је, када су у штампи бившег мађарског министра правосуђа оклеветали, тај министар правосуђа, док још те клевете нису биле ни најмање доказане, поднео оставку да би пред надлежним судским форумом

своју оправданост могао доказати. Напротив, црквена поглавица наших Срба, упркос томе, што се у мађарској штампи најтежим клеветама терети, и што је у тој ствари надлежни форум, срп. нар. цркв. сабор цео низ злоупотреба пронашао (!), није путем штампе у своје оправдање ниједан корак учинио. Ово је стање неиздржљиво. Наглашава даље, да у оностраном српству постоје три странке, срп. радикална странка, која око себе окупља огромну већину овоостраних Срба и руку под руку са независном странком иде за независношћу наше домовине, тзв. самостална странка, која такође не потпомаже патријарха само умереније поступа, трећа је странка патријархових личних пријатеља заједно са послаником Михаилом Политом, међ које се крију још и интимуси прошлих система. Ова странка у народу нема никаква ослоња. Држи, да је опасно за независњачку политику, када би се патријархова ствар против становишта велике већине ср. народа и у супрот истини решила. Браќковић патријарх би најбоље радио да се захвали.

Фр. Кошут упућује на то, да је он као председник независне странке отпочео политику споразума међу независном странком и патриотских југословена тако, да се праведни захтеви држављана немађара у јединственој мађарској народној држави у потпуној мери испуне. *Изнесено је питање врло тугаљиво и од велике је важности, те ће влада с потребном опрезношћу и свестрано то питање прегрести* (у листу је то место курзивом наштампано). Као што му је познато закључци срп. нар. цркв. сабора послани су од министра председника културне министру и не стоји то, да је влада у тој ствари икакво решење дошла.

Ето, како је министар Кошут одговорио на наваљивања „пријатеља радикалних“ о патријарховом питању и о закључцима саборским.

А ево, како је одговорио председник Векерле у ходницима заступничке куће посланицима у тој ствари: „Ми ћемо ту ствар решити с гледишта праведности и правде. Мора се наћи начин за решење тог питања, а да се не повреди јерархијска организација српске цркве. Морам најпре да саслушам обе странке. Дотле ваља пмати стрпљења.“

Са оваким одговорима мора бити задовољан сваки Србин, јер се патријархова ствар друкчије и не да праведно решити. Да је по жељи „пријатеља радикалних“, она би се могла решити на пречац. Ну, може ли и сме ли у данашње време уставно мађарско министарство насилнички и незаконито решити је за љубав политичних штребера, који се данас издају

* Види чланак „Заставин“ о мађарској војсци. Уред.

за пријатеље мађарске, а до јуче су шуровали с Бечом и протув њих *онако* писали „о мађарској војсци и о политичном народу“, као што се види из напред наведеног писања „Заставе“ за време највеће борбе између Беча и Мађара. А као што рекосмо, још ћемо више навести сличних ствари, из који ће паметни Мађари моћи увидети политични карактер наших радикала и какав су они врбов клин.

На горња питања ми велимо да не може, и мило нам је што је то признао и министар Кошут и председник Векерле.

Ми друго ништа и не тражимо и не захтевамо, него да се патријархово питање реши с потребном обавривошћу и опрезношћу, односно да се претходно саслушају обе странке.

Противни смо и ми, а и сви поштени Срби, да се то питање реши по партијским интересима, те нам је с тога мило, што је и полузваничан лист уг. владе „Мађар Немзет“ у своме броју од 10. (23.) о. л. у инспирираном коминику рекао:

„У ствари патријарха Бранковића од неколико дана разне новинарске вести круже, о којима смо с надлежне стране добили ову информацију:

„Питање о напуштању патријарха није таково, за које би довољно било једно просто решење. Који то схваћање проповедају, на кривом су путу, или не говоре истину. По канонском праву српске православне цркве, патријарх се апсолутно не може скинути. Ни у том случају, ако би се оптужбе, које су против њега поднесене и које у најгорем случају могу само неуредно руковање констатовати, ни онда се уклањање српског патријарха не може догодити само услед воље већине народно-црквеног сабора. Ово задире не само у автономно право српске православне цркве, него тангира и права крунина“.

„Она вест, да се добра воља владе скрхала о патријархов отпор, не одговара истини, јер влада никакве кораке у том погледу није учинила. На сваки начин заостравају ствар такви новинарски извештаји, на којима се види, да из страначко-политичких интереса и по овима настоје, да утичу на јавно мишљење у овом питању“.

И кад **овано** стоји ствар и патријархова и цивилног сабора закључци; онда наши радикали нека се теше с писањем „Мађарорсага“, који рече, како патријарх преживљује последње дане свога патријарховања, и како је предложио да му се подели коадјутор.

Чекните мало господо радикалска, прво се мора

решило законитим путем питање о оптужби Вашој, па тек по том може бити говора о „прочем“.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Ч и т у љ а.

У Сент-Андреји је умро протојереј **Корнел Чупић**, парох сент-андрејски, члан епархијске скупштине будимске и градски заступник у 64. години свога живота, послуживши 38 година верно цркви и народу.

Вечан спомен брату Корнелу!

Одговори уредништва.

Ј. Н. у М. Кад сте тако љубопитни о дугметарима радикалским, о којима је било више пута напомене у овом листу, ево Вам одговора.

У 25. бр. о. л. за 1899. у извештају саб. одбора, рекло се и ово:

„Најпосле предали су и неки саборски посланици, наиме: др. Красојевић, др. Миша Михајловић, оба др. Миладиновића и др. Радивојевић-Вачић, неки вајни поднесак, којим упозорјују саборски одбор на све оне тужбене тачке, што се наводе у Павловићевој, Еремићевој и Јотиној пријави, као и неке, што су саопштене у неким листовима. Овај поднесак, пријаве или како да га назовемо, др. Красојевића и красних му другова, истина да је потписан, али му није означено ни место ни датум, сами пак тужбени наводи нису потписани. Нарочито је упало у очи, да је ова денунцијација била у такој куверти, која је запечатена дугметом од прилике онаковим, као што их имају лакаји на својим ливреима, и да је предана на пошти у Београду. Зашто? О томе се различито нагађа, но о томе други пут.“

Сад знате историју дугметора — јунака радикалских.

Овако се кукавички показују радикалске величине с тога, што се бојаше суда.

Позив на претплату.

Српско-православно Бонокоторско владичанство. Написао *Дионисије Миоковић*. — Наградила: *Српска Краљевска Академија*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Науке. — Садржај: 1. Епископија. 2. Митрополија. 3. Викарство. 4. И опет под зетску митрополију. 5. И опет Викарство. 6. Садашње владичанство. — Цијена књижи 1 круна.

Скупљачима де ета књига. — Имена г. г. претплатника штампаће се на крају књиге. Моле се, да часна своја имена изголе читко написати. Ко новац у напријед не пошље, књига ће му се послати уз поузеће. — Претплату прима „Српска Дубровачка Штампарија“, Dubrovnik и писац: (Risan-Voka Kotorska). — Рок претплате овогодишњи Видов дан.

Књижевни огласи.

„ВЕЛИКИ ТИПИК“

може се добити само код издавача Српске Манастирске Штамарије по 4 круне од брошираног примерка. Укорићен 5.— К. Српска Манастирска Штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ 2-2

на место *надзорника* у архид. прав. срп. свешт. Конвикту у Карловцима, с којим је местом скопчано уживање слободног стана од 3 собе и предсобља, а за време школско још и огрев, осветљење, послуга и храна какву и питомци имају, како за надзорника, тако и за чланове његове породице. Дужности надзорника су старање за свестрани развитак и напредак питомаца, гимназиста разних разреда и управљање Конвиктом у смислу прописа Правила и одлука Патроната Конвикта.

Лица способна за овакав посао, нека своје пријаве поднесу потписаном Патронату до 1. (14.) Маја о. г.

Из седнице арх. прав. срп. свешт. Конвикта у Карловцима, држане 5. (18.) априла 1907.

Патронат.

К. 140. ех 1907. 3-3, 25

СТЕЧАЈ.

На основу §. 12. закона од 1. ожујка 1905. о новом уређењу берива земаљ. уредника и службеника у краљевинама Хрватској и Славонији расписује се стечај на једно самостално место

правосл. срп. духовника у кр. земаљ. казниони у Митровици као чиновника у IX. чиновном разреду с годишњом платом од 2400 К, — т. ј. две хиљаде четири стотине круна и са станом у нарави односно са станарином од 480 К, т. ј. четири стотине осамдесет круна, те с правом промакнућа у виши плаћевни степен до 2600 К, — т. ј. две хиљаде шест стотина круна и с правом на мировину према постојећим прописима и то претходно привремено на годину дана тако, да ће дефинитивно намештење сједити након измака те године, ако привремено намештени духовник буде своме позиву у сваком погледу у пуној мери одговарао.

Компетенти имају своје молбе с прилози путем окр. протопрезвитерског звања до 15. маја по ст. к. овој конзисторији поднети.

Архид. Конзисторија, у Карловцима 24. марта (6. априла) 1907. године.

Председништво.

Ad К. 32. зап. ех 1907. 2-3, 28.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради сталног попуњења парохијског места VI. разреда у Пелмоноштору. Молитељи имају своје ваљано инструјисане молбенице путем претпостављених им власти конзисторији овој до 18. (31.) маја 1907. године поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Будимпешти 27. марта (9. априла) 1907.

Председништво.

Број Е. К. 159. ех 1907. 1-2, 29

ЕДИКАТ.

Овим се обавјештава *Тодор Новковић* из *Тржића* сада непознатог боравишта, да је његова жена *Мила* покренула против њега бракоразводну парницу код ове Епархијске Конзисторије, па се позива, да се у року од 90 дана, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у „Српском Сиону“ пријави овој власти или лично или вјеродостојно писмено или преко свога на законит начин опуномоћеног заступника, јер ће се иначе речена парница и без њега и на његову штету окончати.

Из ванредне сједнице Епарх. Конзисторије горњо карловачке, држане у манастиру Гомирију, 27. марта 1907.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ad број К. 416 ex 1907.

3—3 26

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Светозара Јовановића из Руме, против супруге му Емилије рођ. Бошњак, сада непознатог боравишта, овим се расписује едикт с тим, да поменути супруга Емилија у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог едикта, овој конзисторији лично предстане или место свога пребивања пријави, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без ње продужити и довршити.

Архид. Конзисторија, у Карловцима 28. марта (10. априла) 1907. године.

Председништво.

Ad број К. 427. ex 1907.

3—3 27

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Ане Коритвик из Брестача против супруга јој Јосифа Коритника сада непознатог боравишта, овим се расписује едикт с тим, да поменути супруг Јосиф у року од 90 дана, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта, овој конзисторији лично предстане или место свога пребивања пријави, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без њега продужити и довршити.

Архид. Конзисторија, у Карловцима 30. марта (12. априла) 1907. године.

Председништво

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично уде шено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

15—52 4

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленајској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленајском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на једном целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеви плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријмају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно општински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 218. 1907.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА